

مقایسه سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری رازی کرمان در سال ۱۳۸۷

عباس عباس زاده^۱، ناهید جمشیدی^۲، مجید نجفی کلیانی^{۳*}

۱. دکترای پرستاری، دانشیار گروه پرستاری داخلی جراحی دانشکده پرستاری رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران

۲. دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

۳. کارشناسی ارشد پرستاری، دانشجوی دکتری آموزش پرستاری، مری گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران

• دریافت مقاله: ۸۹/۴/۶ آخرین اصلاح مقاله: ۸۹/۱۰/۲۹ • پذیرش مقاله: ۸۹/۱۲/۱۰

زمینه و هدف: محققان معتقدند که اگر سبک یادگیری فرد با رشته‌ای که در آن تحصیل می‌کند و یا حرفه‌ای که در آن کار می‌کند همخوان نباشد، شخص یا از آن رشته تحصیلی انصراف داده و یا این موضوع منجر به نارضایتی وی نسبت به رشته تحصیلی می‌شود. این مطالعه با هدف مقایسه سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری رازی کرمان در سال ۱۳۸۷ صورت گرفت.

روش کار: در این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۸۷ از تمام دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده پرستاری رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان (۱۴۸ نفر) خواسته شد تا پرسشنامه ۱۲ سؤالی سبک‌های یادگیری کلب (نسخه ۳/۱) را تکمیل نمایند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی انجام گرفت.

یافته‌ها: از بین تمامی دانشجویان شرکت کننده ۸۷/۸٪ در مقطع کارشناسی و ۱۲/۲٪ در مقطع کارشناسی ارشد بودند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین فراوانی (۴۸/۵٪) سبک‌های یادگیری دانشجویان مقطع کارشناسی سبک یادگیری جذب کننده و در دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد بیشترین فراوانی (۴۴/۴٪) مربوط به سبک یادگیری همگرا بود. نتایج این مطالعه نشان داد که سبک یادگیری دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی با کارشناسی ارشد متفاوت می‌باشد ($P < 0.05$).

نتیجه گیری: از آنجایی که پرستاری رشته‌ای است که با انسان‌ها تعامل و ارتباط دارد، توجه به سبک یادگیری دانشجویان این رشته از طرف اساتید این رشته سبب رفع نیازهای بیماران و ارتقای سلامت جامعه می‌شود. با توجه به نتایج این مطالعه توصیه می‌شود اساتید این رشته با توجه به مقطع تحصیلی دانشجویان از روشهای تدریس متناسب با سبکهای یادگیری آنها استفاده نمایند.

کلید واژه‌ها: سبک یادگیری کلب، پرستاری، کرمان

* نویسنده مسؤول: گروه پرستاری، میدان ابن سینا، دانشگاه علوم پزشکی فسا، فسا، ایران

مقدمه

یادگیری اصل زیر بنایی همه پیشرفت‌های انسان در دنیای کنونی است (۱). توجه اساتید و دست اندرکاران آموزش به سبک‌های یادگیری فراگیران موجب توسعه و پیشرفت آموزش اساتید و ارتقای یادگیری فراگیران خواهد شد (۲). تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که دانشجویان پرستاری دارای مشکلاتی از قبیل انصراف از تحصیل، افسردگی در طی تحصیل، نارضایتی تحصیلی و عدم تمایل برای ورود به بازار کار پس از فراغت از تحصیل می‌باشند (۳). عدم همخوانی سبک یادگیری با رشته تحصیلی فراگیران سبب انصراف یا نارضایتی نسبت به رشته تحصیلی می‌شود (۱،۲). فراگیران بر اساس تفاوت‌های فردی خود از سبک‌های گوناگونی برای یادگیری استفاده می‌کنند (۴،۱). سبک‌های یادگیری که روش پردازش اطلاعات دریافتی توسط افراد می‌باشد، به عنوان یک عامل مهم در یادگیری قلمداد می‌شود (۵). سبک‌های یادگیری کلب دارای چهار وجه همگرا (Convergent)، واگرا (Divergent)، جذب کننده (Assimilator) و انطباق یابنده (Accommodator) هستند (۶،۷). توجه اساتید به تفاوت‌های فردی فراگیران از نظر سبک‌های یادگیری در هنگام تدریس سبب مؤثر شدن یادگیری فراگیران می‌شود (۵). سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری در کشورهای مختلف و با توجه به شرایط فرهنگی، متفاوت گزارش شده است (۸،۹). مطالعات انجام شده در کشورمان در مورد سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری به بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان کارشناسی پرستاری پرداخته اند (۱،۲،۵) و تا کنون در کشورمان مطالعه‌ای در مورد مقایسه سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری با توجه به مقطع تحصیلی، دوره تحصیلی انجام نشده است. این مطالعه با هدف مقایسه سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری در دانشکده پرستاری رازی کرمان در سال ۱۳۸۷ انجام گرفت تا بتوان از نتایج آن برای فراهم نمودن بستر مناسب آموزش دانشجویان پرستاری استفاده کرد.

روش کار

این مطالعه یک بررسی مقطعی (Cross-sectional) بوده که در سال ۱۳۸۷ بر روی تمام دانشجویان پرستاری شاغل به تحصیل در دانشکده پرستاری رازی کرمان انجام شد. پس از اخذ مجوز از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه (شماره ۱۹۱/۸۷/کا)، نمونه گیری به صورت سرشماری انجام شد. جهت جمع آوری داده‌ها از دو پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه سبک‌های یادگیری کلب (Learning Kolb Style Inventory) پس از اخذ رضایت توسط شرکت کنندگان استفاده شد. به منظور بررسی سبک‌های یادگیری دانشجویان از پرسشنامه ۱۲ سئوالی کلب (نسخه ۳/۱) که روایی و پایایی آن قبلاً توسط کلب و سایر محققین (۴،۵،۱،۲) بررسی شده است، استفاده شد. به منظور تعیین ضریب پایایی، پرسشنامه بر روی ۱۰ نفر از دانشجویان اجرا و مجدداً دو هفته بعد تکرار شد. با استفاده از ضریب پایایی آزمون - آزمون مجدد (Test-retest) ضریب پایایی این پرسشنامه ۰/۸۷ محاسبه شد. در این پرسشنامه هر سوال ۴ قسمت دارد که گزینه‌های هر سوال بر اساس چهار مرحله یادگیری تجربی کلب می‌باشند و از عدد یک تا چهار توسط پاسخ‌دهندگان رتبه بندی می‌شوند. اگر گزینه‌های پیشنهادی با شیوه یادگیری نمونه‌های مورد پژوهش کاملاً، تا حدی، اندکی و خیلی کم مطابقت داشته باشد به ترتیب نمره ۴ تا ۱ منظور می‌گردد. از این چهار قسمت در دوازده سئوال چهار نمره بدست می‌آید که بیانگر چهار شیوه یادگیری است. بدین صورت که نمره‌ی حاصل از جمع نمرات گزینه اول هر ۱۲ سئوال نشان‌دهنده تجربه عینی، دومین گزینه مشاهده تاملی، سومین گزینه مفهوم سازی انتزاعی و چهارمین گزینه آزمایش‌گری فعال است. از تفریق دو به دو این نمره‌ها، یعنی از تفریق مفهوم سازی انتزاعی از تجربه عینی و آزمایش‌گری فعال از مشاهده تاملی، دو نمره بدست می‌آید. این دو نمره بر روی دو محور مختصات (با توجه به منفی و مثبت بودن نمره حاصله) قرار می‌گیرند: یکی محور عمودی (یعنی تفاضل تجربه عینی از

(۹/۵٪) دارای سبک یادگیری انطباق یابنده بودند. در دانشجویان کارشناسی بیشترین فراوانی (۴۸/۵٪) سبک‌های یادگیری مربوط به سبک یادگیری جذب کننده و کمترین فراوانی (۱۰/۸٪) مربوط به سبک یادگیری انطباق یابنده بود. در دانشجویان کارشناسی ارشد بیشترین فراوانی (۴۴/۴٪) مربوط به سبک یادگیری همگرا و کمترین فراوانی (۰/۰٪) مربوط به سبک یادگیری انطباق یابنده بود.

نتایج نشان داد که بین مقطع تحصیلی و سبک یادگیری دانشجویان ارتباط معنی داری از نظر آماری وجود دارد (P=۰/۰۲۸) (جدول ۱).

جدول ۱: توزیع فراوانی سبک‌های یادگیری دانشجویان با توجه به

سطح معنی داری	مقطع تحصیلی				
	جذب کننده	انطباق یابنده	واگرا	همگرا	سبک یادگیری مقطع تحصیلی
*P < ۰/۰۵	٪۴۸/۵	٪۱۰/۸	٪۱۷/۷	٪۲۳/۱	کارشناسی
	٪۲۲/۲	٪۰/۰	٪۳۳/۳	٪۴۴/۴	کارشناسی ارشد
٪۱۰۰	٪۴۵/۳	٪۹/۵	٪۱۹/۶	٪۲۵/۶	جمع

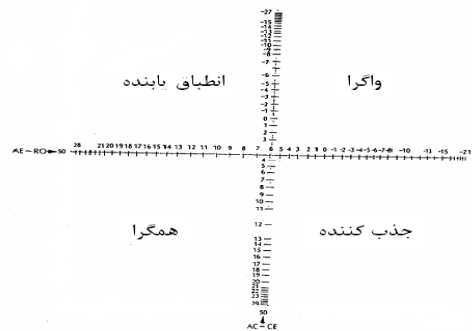
* Chi-square

در بررسی سبک‌های یادگیری با توجه به دوره تحصیلی (روزانه و شبانه) تفاوت معنی داری بین دانشجویان این دوره ها یافت نشد (P>۰/۰۵). بین سبک‌های یادگیری با توجه به جنس دانشجویان تفاوت معنی داری از نظر آماری یافت نشد (P>۰/۰۵). بر اساس آزمون آماری ناپارامتری مجذور کای بین میزان علاقه دانشجویان به رشته پرستاری و سبک‌های یادگیری نیز تفاوت معنی داری از نظر آماری یافت نشد (P>۰/۰۵).

بحث و نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که اکثریت دانشجویان پرستاری بدون توجه به مقطع تحصیلی دارای سبک یادگیری جذب کننده و سپس سبک یادگیری همگرا هستند. ولی زاده در مطالعه خود بر روی دانشجویان پرستاری سبک یادگیری غالب این

مفهوم‌سازی انتزاعی) و دیگری محور افقی (یعنی تفاضل مشاهده تأملی از آزمایش‌گری فعال). از تلاقی این دو نمره روی محور مختصات، سبک یادگیری در یکی از چهار ربع محور مختصات واقع می‌شود (نمودار شماره ۱). پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط دانشجویان، داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون آماری مجذور کای توسط نرم افزار SPSS.V.12 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نمودار ۱: نحوه تعیین سبک‌های یادگیری بر اساس اصول کلب

یافته‌ها

پس از توزیع پرسشنامه‌ها در بین دانشجویان تعداد ۱۴۸ نفر از دانشجویان پرسشنامه‌ها را تکمیل و برگرداندند. از این تعداد ۴۰ نفر (۲۷٪) بودند. میانگین سنی دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه ۲۱/۸±۳/۱ سال بود. ۱۲۲ نفر (۸۲/۴٪) از دانشجویان مجرد بودند. از نظر فراوانی مقطع تحصیلی ۱۳۰ نفر (۸۷/۸٪) در مقطع کارشناسی پرستاری و ۱۸ نفر (۱۲/۲٪) در مقطع کارشناسی ارشد پرستاری بودند. بیشترین فراوانی (۵۶/۱٪) روش تدریس مورد علاقه دانشجویان مربوط به بحث گروهی و کمترین فراوانی (۵/۴٪) مربوط به روش تدریس انفرادی بود.

نتایج این مطالعه نشان داد که فراوانی سبک‌های یادگیری دانشجویان بدون توجه به مقطع تحصیلی به ترتیب ۶۷ نفر (۴۵/۳٪) سبک یادگیری جذب کننده، ۳۸ نفر (۲۵/۷٪) سبک یادگیری همگرا، ۲۹ نفر (۱۹/۶٪) سبک یادگیری واگرا و ۱۴ نفر

دانشجویان را همگرا ذکر نموده است (۵). داشتن سبک یادگیری همگرا و جذب کننده در بین دانشجویان رشته های علوم پزشکی با نظریه کلب که دانشجویان این رشته ها بایستی دارای این سبک‌ها باشند، مطابقت دارد (۷). سرچمی و همکاران در مطالعه خود بر روی سبک‌های یادگیری دانشجویان پرستاری قزوین دریافتند که سبک یادگیری اکثریت این دانشجویان جذب کننده و سبک یادگیری همگرا در مرتبه بعدی فراوانی قرار دارد (۱). این نتایج با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارند. لینارس (Linares) و همکاران و راکوزی (Rackozy) در مطالعات خود دریافتند که سبک یادگیری اکثریت دانشجویان پرستاری مورد بررسی، جذب کننده و همگرا می باشد (۸،۹). نتایج این مطالعات با نتایج حاصل از مطالعه فوق همخوانی دارد. نتایج مطالعه حاضر با نتایج مطالعه صالحی و همکاران که بیشترین سبک یادگیری دانشجویان پرستاری را واگرا گزارش کرده، همخوانی ندارد (۲). هایس لت (Haislett) و همکاران و ریدلی (Ridley) و همکاران نیز در مطالعات خود بیشترین فراوانی سبک‌های یادگیری پرستاران را واگرا و انطباق یابنده گزارش نموده اند (۱۱، ۱۰). علت تفاوت سبک‌های یادگیری دانشجویان مطالعه حاضر با مطالعات خارج از کشور را می توان به تفاوت های فرهنگی و مسائل محیطی که بر روی یادگیری دانشجویان تأثیر می گذارد، نسبت داد. با توجه به نظریه کلب پرستاران بایستی دارای سبک یادگیری واگرا باشند (۷)، اما در این مطالعه اکثریت دانشجویان پرستاری دارای سبک یادگیری جذب کننده بودند. یکی از مهمترین علت‌های این تفاوت را می توان به سیستم پذیرش دانشجو برای رشته پرستاری عنوان کرد که فقط به سنجش از طریق آزمون ورودی اکتفا می شود.

نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین فراوانی سبک‌های یادگیری دانشجویان کارشناسی ارشد مربوط به سبک یادگیری همگرا و سپس واگرا است. نقطه مهم افراد دارای سبک همگرا به کار بردن عملی ایده ها است (۷). کلب معتقد است که افراد واگرا توانایی نگاه کردن به موقعیت‌های انتزاعی از زوایای

مختلف و سازماندهی بعضی از ارتباطات به عنوان یک کل معنی دار را دارند. به نظر می رسد با توجه به خصوصیات افراد همگرا طبق نظریه کلب که علاقمند بکار بردن عملی نظریات دارند در مقابل افراد با سبک یادگیری جذب کننده که به نظریه‌ها بیشتر علاقه نشان می دهند، افراد همگرا در آزمون‌هایی که کاربرد نظریه‌ها در عمل را می‌سنجند موفق تر باشند (۱۷، ۱۲). از این رو با توجه به بالا بودن درصد سبک یادگیری همگرا در بین دانشجویان کارشناسی ارشد و تفاوت معنی دار بین سبک یادگیری دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد می توان گفت دانشجویان دارای سبک یادگیری همگرا در ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر پرستاری موفق تر و بهتر عمل می کنند.

نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج بدست آمده از مطالعه حسینی لرگانی و همکاران، سرچمی و همکاران و نجفی و همکاران در مورد عدم تفاوت معنی دار بین سبک‌های یادگیری دانشجویان دختر و پسر همخوانی دارد (۱۳، ۱۲، ۱۱).

یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این مطالعه حجم کم نمونه در گروه دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشد که بایستی مقایسه بین دو گروه کارشناسی و کارشناسی ارشد با احتیاط انجام شود. پیشنهاد می شود مطالعه‌ای با حجم نمونه کافی از نظر دانشجویان کارشناسی ارشد انجام شود تا بتوان بر مبنای آن تصمیم گیری نمود.

با توجه به نتایج بدست آمده از این مطالعه پیشنهاد می شود اساتید پرستاری در انتخاب روشهای تدریس به سبک یادگیری دانشجویان توجه نموده تا تدریس مطلوب‌تر و سبب یادگیری مؤثرتر فراگیران شود. همچنین به اساتید پرستاری پیشنهاد می‌شود تا در تدریس خود به دانشجویان این رشته به مقطع و دوره تحصیلی و سایر متغیرهای تأثیر گذار بر سبک یادگیری توجه نموده و از تدریس یکسان برای همه دانشجویان پرستاری (مقاطع مختلف، دوره های مختلف) خودداری نمایند.

سپاس‌گزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمان به خاطر حمایت مالی این طرح تشکر و قدردانی می‌شود.

References:

1. Sarchami R, Hosseini M. Relationship of learning styles with educational progress of nursing students in Qazvin. The journal of Qazvin medical sciences university 2004; 30: 64-67. [In Persian].
2. Salehi SH, Soleimani B, Amini P, Shahnooshi E. A survey of relation between learning styles and preferred teaching methods in students of nursing, Isfahan university of medical sciences. Iranian Journal of Medical Education 2000; 1(1): 40-46. [In Persian].
3. Ghodsbin F, shafakhah M. The accelerators and preventive factors of learning clinical skills: views of nursing students. Iranian Journal of Medical Education 2007; 7(2): 343-352. [In Persian].
4. Karami R. A survey of relation of learning styles with studying and learning methods among high school students of charoimagh city. A dissertation of master degree. Tabriz University 2003. [In Persian].
5. valizadeh L, Fathiazar S, zamanzadeh V. Nursing and midwifery student's learning styles in tabriz medical university. Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(2): 136-139. [In Persian].
6. Homayuni A, kadivar P, Abdollahi MH. Relation of learning styles, cognitive styles and selection of educational courses among male high school students. Quarterly of Iranian Psychologist 2007; 10(3): 137-144. [In Persian].
7. Kolb AY, Kolb DA. The kolb learning style inventory-version 3.1 technical specifications. Experience based learning system 2005; 18-20
8. Linares AZ. Learning styles of students and faculty in selected health care professions. Journal of Nursing Education 1999; 38(9): 407-414.
9. Rackozy M, Money SH. Learning styles of nursing students, A 3 year cohort longitudinal study. Journal of Professional Nursing 1995; 3(3): 170-174.
10. Haislett J, Hughes RB, Atkinson G, Williams CL. Success in baccalaureate nursing program: a matter of accommodation. Journal of Nursing Education 1993; 32(2): 64-70.
11. Ridley MJ, Laschinger HK, Goldenberg D. The effect of a senior preceptorship on the adaptive competencies of community college nursing students. Journal of Advanced Nursing 1995; 22(1): 58-65.
12. Lorgani MH, Seif AA. Comparison of learning style of students with regard to sex, course and term. Quarterly of Research and Planning in Higher Education 2000; 19: 93-113. [In Persian].
13. Kalyani MN, Karimi SH, Jamshidi N. Comparison of learning styles and preferred teaching methods of students in Fasa University of Medical Sciences. Arak University of Medical Sciences Journal 2010; 12 (4): 89-94. [In Persian].

Comparison of learning styles of Nursing Students in Razi Nursing School, Kerman University of Medical Sciences – 2009

Abbas Abbaszadeh¹, Nahid Jamshidi², Majid Najafi Kalyani^{3*}

1. Ph.D. in Nursing, Associate Professor of Nursing, Razi Nursing School, Kerman University of Medical Sciences, Kerman, Iran

2. Ph.D. Candidate in Nursing, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

3. Ph.D. Student of Nursing Education, Instructor of Nursing School, Department of Nursing, Fasa University of Medical Sciences, Fasa, Iran

• Received: 27 Jun, 2010

• Received Corrected Version: 19 Jan, 2011

• Accepted: 1 Mar, 2011

Background and objectives: It is believed that any discrepancy between learning style of students and their field of study leads to their dissatisfaction and consequently dropping out of school. The aim of this study was to compare the learning styles of Nursing students in Kerman Razi Nursing School in 2009.

Methods: In this cross-sectional study performed in 2009, all undergraduate and postgraduate Nursing students of Razi Nursing School (n=148) were asked to complete Kolb learning style inventory (KLSI) Version 3.1. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics.

Results: From all students, 87.8% were studying in undergraduate and 12.2% in master programs. Among undergraduate students assimilator learning style (48.5%) and among master students convergent learning styles (44.4%) had the highest frequencies. There was a statistically significant difference between learning styles of undergraduate and master students (P=0.028).

Conclusion: Since, nursing is an occupation requiring interaction and communication with people, attention of nursing teachers to the learning styles of their students is very essential for promotion of community health. It is suggested that nursing teachers use a variety of teaching methods based on students' educational level and preferred learning style.

*Correspondence: Department of nursing, Fasa University of medical sciences, Fasa, Iran

• Tel:0936-311457

• Fax: 0711-4674252

• Email: majidnajafi5@yahoo.com